

U.29, U.31, U.

Մ. ՊԱՏԻՄԵՐԻՆ ԱՌԵՆԵՐԻՆԱՆԻ
ՈՒԳՅԱՆ ՀՐԱՅՄԱՐԻԸ

Յերապոլոսի Պատրիարք Հայրն՝ առ
Երեւոթոսմանական փայփայն ուղղած Հե-
տեւեալ Հրաժարագիրն Ընդհ. ժողո-
վոյ Գ. Ասենուրեւ Աղարեկեան Վր-
սեմ: Սարգիս Հիֆնասիի գրիւնց յա-
տուի նամակսու մը, որոյ մէջ կը յայտա-
բարէ թէ Էնք Պատրիարքական Կա-
հէն Երեւոթին Հանդերձ, պատարաստ
է զարձեւալ իւր գէմ՝ յարտաշուած
ամբաստանութեանց պատասխանել
յաւանքի Ընդհ. ժողովոյ և մինչև իսկ
չ-աստիւղ, որպէս զի իւր անկեղծ
ստէճանագրականութեան պարճու-
կան ապացոյց մ'ալ սոսի Աղգիրն յո-
րինեալ իւր յովոյցաց:

Ի՞նչ կրկին եկ գերջին Հրաժեշտ

U.S. PATENT OFFICE 21305

Ահա տակի, երեսօրեական ք Հայոց, իմ՝ կրկնակի հրաժարաց իր, զոր՝ փնջվես կանխառ ղեկարացի գլխմ։ Ատենապետին ի՞նչ ևս հրաժարաց մի եմ, կը յույստարտեմ՝ այսօր առ հռմայն երեսօրեական ի՞նչ ևս Հայոց ի՞նչ հրաժարեցայ, և իրագու հրաժարեցայ, և նորից Բ. Գրան մատուցի ըստ օրինի և ինքնաժամ՝ յօժարս ի՞նչ եմ իրելման ոչ ևս է Գրադարար ք Հայոց։ Այս է իր լույսարձակ և վրձնակի ախա, զի իւր համար տան հոյն ինչ մձորեաց է, և ողբալի աղբին սիրելի կրե՛լ ու տանիլն ունձուխը ունձանն և համբերութեան պարտիք էր, ըստ այն միջնե իրագու. եւ ի՞նչ հանդուրժեմ՝ այլ ևս. իկեղեցւոյ պատիւ ք կանահալի, և կը լինիմ ես փառասկ և խառնարար։

Հայրենանք ոչ եւս է Պատրիարք
Հայոց : Ահա ձեզ կը վերադարձնեմ
իմ վերահաստատումով իշխանութեան
աւանդը, զոր օգտատնի քրանն չոր
ոքն պաշմանաւ, և երաշխաւորութեամբ
ձեռքէ թողունելիք : զսա՛ն մի սիրտս
յաւաղեցաւ, վա՛ն ատոցի, թէ պի-
տի հասնիմ այն ուռեր, և օրիոր-
տունեմ Սահմանորդութեան վերա-
քընտրութեան մատարան և պահէր, քաջ
այդ իմ քոս կարեցաւ, և սիր օր
հեռացաւ յինչէն, քտրանագործ
ձեռք մի իրամասնց երեսօխխտնու-
հան մազոյց միութեան ցանկը, նա-
րա՛նար ձեռք մի տակընչ, հյա-
պարակ հոնեց աւետոյց միութեան
օգին, զոր չորս տարի ամբողջ մինչև
վախճան և չորսերորդ քա մարման
մէջ ույ՛ր պահէլիք և հսկելիք միշտ նո-
քս համար :

Իրիմեանն ոչ ևս է Յոսաբորոյ
Հայոց, երբ անկերն. Կը տեսնուց որ
զինքն անկողյան զաճէն գլխերէ
համար ամեն անարդե չարարուտոս
միջոցներ 'ի գործ կը դրուին, կոր
ծելով թէ ժամեր և գիտարին և ճրնճ-
դակ մէ իւր նստած բարձրութեան
գլխի վարդ ինն և, փնթումը զայն :
Ա'ի վարանիր, մի՛ տեսնուցիր, մի՛
աշխատիր : չ'նա հակառակող չէ, և
ոչ իւր ոտովն դէմ՝ դիմադարձ
տալս : այլ Աւետարանէն տեսնալ գի-
տէ ճշգրտաւ օ. կտանալոր մասք իտ-
նորհիկ չարութեան առաջ, որպէս զի
չարութիւնն յետս կտար, և իւր ձեռ-
ներէջ յանդիմանութեան տարը իմե-
նիդիցայ խորտալորտք դառնիլն :
Ա'ճ, և թէ արդար լինէի, զիտի տե-
գալէի զգեղ որ ձեռնորութիւնդ
կատարեալ ընէիր, ոչ միայն յորմ-
եանի անուան յիշատակութիւնը, այլ
և զինքը Յոսաբորայի պէս սորոմնե-
իր Սատուծաց անգամն առաւ : Ա'յո
տես տալտալ տաճմանաբալանուց
գործ, 'նորո՞ց որ կը օգտմունին և վեր-
է Ի վոյր կը լինէին երբ յաճախ կը
կրնէին թէ՛ ճրջանակէն դալտ կեր

քեզ՝ խորհուսին ասաց ու չիքոս եւ
 մնաց չըմանալին մէջ՝ բայց նորոս
 պատանեցին չըմանալին դանիւր՝ լնդ-
 հանուք ժողովոյ սահմանադիր սրա-
 հէն դաւթ երան , բողոք բարձին ,
 պեղի ի հրապարակ ժողեցին , աղա-
 զակոյ աշխարհ բոսցին լեւ ժողո-
 վարդն դմեղ կը ծնէ . ո՛հ , նորա հը-
 բապարակն ժողեցին մինչեւ եկեղե-
 ցին մնան , եւ հոն Տիրմ աստուային
 մէջ ժողովուրդը , քահանայն , պատու-
 բողն եւ լիպառած խիլ ի միտին ծնե-
 յեցին :

Վա՛յ, և հազար անգամ լից՛ լա-
րագիւտ հեղինակին, որ այսպիսի
գայեթակութիւն մի աշխարհի չար ու
բիւսակ ինչպէս ու գնաց, և բխր օն-
գամ ևս վա՛յ անոր, որ Նոյն անորի-
նակ օրինակին հետեւելով սոսկաւ ին
զայն ՚ի գործ դնել չամուռեց՝ իրբն
մի միայն գիւրբին մէջոց համոթելով
Պատրիարքի ոմիկման, իսկ և շատ
չէր միջէն տուն և մէկ յօգուածոց
ամբաստանութիւնը, որով պէտ պար-
տաւոր պիտի գտնէիր սահմանագիր
օրինաց առաջ։ Այս, դու ինքնին լու-
գացիր ու իշխեցիր ինչ բուսական շն-
քս կտրկանաւն փառաբեր խրինմանը
դաշնիկէջ բնեւոյ, ուստի իմպիր զայս
ճեպով վաղցցիր եկեղեցիին՝ նորա տն-
ուան և ստուերին հետ խողալու
քայլ համարուելով ինչ՝ եկեղեցին սե-
րուց, ժպտաւ բոլր տեղաւ, կապաղու-
թիւնը սերուց ողբ մի այց կերպով փա-
րայ ետ յաշխարհաբեր։

Խորհուրան ոչ եւ է Պատրիարք
Հայոց, որպէս զի ցրէ անոնց անասող գ
դաստասաննր թէ՛ նա անգրասելն է,
փառ առ էր է, Սահմանող քաթեան
դէմ անտաճման է, և Այլքին ապաս
տանքին որպիս բանաւոր կուլի, եւսլին,
— ոչ, այլ, ամենն ընդ աւանդն կար
ծիք են, թող ոչ ոք զիս բանադատե
աճա եւ ինքնին կամովին կրթողում
այլ զ ուրին ժառանգ աթինն ու կեր
թեամ Աւետարանի խաղաղութեան

Էս քաղաքակրթն իշխան կամ գն-
ուոր լիմ, որ գնն 'ի ձեռնն իրաւունք
պաշտօնեմ, ոտարել գ լլնեմ, աշխար-
հորէն մարտ մղեմ. այլ եկիկեղւոյ
ե վեհադարձնի պաշտօնեայ ինեւոյ
պարտուոր եմ գիս վարդապ առաջ
երկու միտն ետ տեւի երկոյ :

Իրիմեանն ոչ, և ոչ Գառիբարդ
Հոգոյ, Երբ անանք զորհանապաղ կը
տընին, աիւ և դիւեր փառքուս քի-
նելով, երկնից և երկրի տաճ աւտ
կը խօսին և կրկնային թէ Իրիմեա-
նը սպաստամբ մի է Այրաստաց
Մայր տիեռաց հոգրապետին դէմ:
Թէ նորս փոփոքն է որ Հայոց աշ-
խարհի ժնն՝ Սեւեռքս բարձր Մտաբը
Տարսի լեւանց առաջ խոնարհի, Սե-
որ բարգաւաճի, վազարաշարար ան-
շրքանայ, և այլն և այլն: Սն և զն
արասցէ Տէր, Եթէ Իրիմեանի ոգին
և երկխամննքն այդպիսի ինչ մտա-
բերած է, նո՛ր որ իւր Հրաւիրակով
Այրաստաց դպրեալան և ցիրա-
յուն գումակները հան կը հրաւիրէր
միթէ ոյթմ իւր մոյլը կււրանայ, և
և նորա դրկին հեռանով կուզէ, կամ
նորս հոգրապետ զաւանիւրը ստատա-
յունե՛կ կը ճանայ: Իթմ ստա դիւ Իր-
բիմեանն անձրպետայ պատուալ մի
էր հոգրապետութեան և պատրիար-
քութեան մէջ, ոհա քանդուեցաւ
վերջաւ ոյդ պատուարը: Թող հաշ-
տալթեան ծիրանի տղեկի արաւհի-
հեան Մտաբի մայրէն ձուսի Բիւ-
ղանդիանի բլրոյն վրայ: Թող երկնն
նոր և խնամուն հոգրապետաւոր և
Ախուրեան գայրադեղ գետին վրայ
յարաբերալ ինեան կտանարկներ կու-
տեն: Թող լեցնեն այն վիճը, զոր
ժամանակն և պարեն երկարով խո-
րալս պին: Վա՛յ, որքա՛ն կը զննու-

զիւ եւս այդ արուք ջանկացող Սուրբ
Գրիգոր Հօր դաւաններէն մին եմ՝ եւ
հօրս տան փառաւորութեամբ կը
սրտնձամբ խեղ մտաւորութիւնով
որ մեր հայրենի եկեղեցւոյ հնու-
թեան եւ միութեան այդ վիճակ
հայրազգային իրաւունքն ու փառքը
տոկմազներ կը պահեն համար այդ ինչ
ուսման:

խրիմեան ոչ ևս է Պատրիարք
Հայոց Տեառնք, մինչև ցարդ անվտանգ
գտնուցի և այսօր ձեզ կը յառնանք
Սոհմոնադ բաւթեան օրինազերբը
ձեզ կը յառնանք՝ դեկապարտեան
պատժոհը մի գնաւիք, վարեցէք նա-
ւը - կանցի փոխորդի, զի մահան ի
մոզ հասցի Ձեզ կը յառնանք Ազգը և
իւր աւան իրաւանքները, զի ձերն է,
չնամ ուրանոր և ոչ կորսող կողմն,
դարձեալ Ձեզ կը թողում, կրեւտա-
խանը Հոյսոյ Ձեր դարաւոր աւան
դըն է այն բարձրաշուք անոնի՝ ցու-
ցալդ կրեցի - կապանք մերուցէք,
աւելք յիշեն, ժամ հասած է, մատու-
ցէք ողջ խաղաղութիւն զոհք - լծող
Աստուծոյ առեւ չլուսօյլ, լծող Պա-
տարաւորն անգամի տղան ինի, լծող
քահանայն աւանի ճշմանն արթնէ,
եւ զոհեմ, և շատ է ինձ իւր միտմ
միտին

ԽՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿ

Վերջին հրահեղախ հաշիւն այս
կերպ ժաղկելով, պարտաւ ինչ ևս ու-
նիմ, այն է աղօթել որ Աւետարանի
տուած խաղաղութեան պէին տիրէ
ու տիրի ամեն ազգայնոց որսին մէջ:
Աղօթել, որ Անուսի սիրտապա-
ռէր հզոր հզօրն ամեն յաղեալ միա-
քերն ի մի հպարտութիւն կոպէ:
Աղօթել որ Ազգային Երեսփոխ-
նական Սօղոմն իւր միտիւնն ան-
խզելի պահէ, և ազնեւով աշխատե-
լով մերանախօսէ ու պարտաւ Ազ-
գին կեանքն առ իստաշոյն ապաղ այս
ինչ կերպի ի մերջոյ քեզ համար,
ս'ով անտէրունջ Ազգ հայոց, որ Տէր
հովուէ քեզ, և ըստ քս ամեն օրու
կատարելի նրա

ՆԱՅՆ

Մ. Գառարիար, քին սա. Բ. Գ. Բ. Բ.
 չրկած հրաժարականին պատասխանը
 դեռ. տա. նու. ամ. չի:

Իրբնէնք թէ Աբրահամից մէջ մահէ մետահանութեան գարձոյ կրտ՝ դառնալու ստիպուած հոյ ազգիան դէպքին վրայ Պատրիարքարանէն առ Բ. Դաւեն գրիտ ամ թաղարիբն պատահան եկեր է Ի Պատրիարքարան թէ առկէց քանի մը տարի տառ՝ մահմետականութեան գարձոյ հայն իւր ազգիկը հետը տարեր է ։ Բայց յետոյ հայերը զայն խորհրալ հորմէն զտտեր ու առեր պահէր են ։ Այս պատճառաւ ուղիկին իւր հորը պէտք է յանձնուի ։ Առկէց պատ Բ. Դաւեն հրաման քրեր է որ Աբրահամի պատճառով փրկուպաւ վարդապետը Կ. Պոլսի իանչուի արմենեան այս խնդրոյն համար կատակարարն ներկայացած առանն ունպաշաճ եւ խիտ իտարեր ըրեր է տնոր ։

Երեկ իրիկուն ալ Սերստափայէն
հետադէպ եկած է ի Պատրիարքա-
րան ի՛նչ տեղական իշխանութիւնն
երկէ Բ. Նշանոյ վանքը պաշտօնավ
ազնկէն ստեղծ Զորք յանձնէր է :

Ըսեւ է ի՛նչ տղի ստա՛ն եկած լա-
րերը սխալ էին :

Երևանում, որ երկի առաջին
լուսինյա թաղին բնակի Ժողովուրդը
Ֆաթի խորհրդայ սենեակի գոցեր և
բաժանվին հատրիսիսիսիսիսիսիսիս
Բայ Ժողովուրդիսն ձևվելին հ-
ուն, Բաժանվին ԲՆԲՆՆՆՆՆՆՆՆ
Գոցերի մի կանգնել և սենեակի բա-
նաջ առեկի:

**ՉՈՑԻԱԿԱՆ ՔԱՂԱՅԱՐԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՐ
ԴՆՈՒՆ ԱՐԱՆ ԵՂՈՒ ՕՐԲԻՓՈՑ ՈՍԻ-
ՍՅԱԼԵՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԶԵՄԷՐ:**

Այն եկեղեցականներն որ Պատ-
րիարքական փոխմարզապետինը քա-
հանայի մը յանձնուելու ակցումն դէմ
են (տես) բաց իր թիւ (1018) և որք Պատ-
րիարքական ընտրելի և Պատրիար-
քական դահան ինկն ամոռ են, տես-
նելով որ Թորմեան ցորտի կենդանի
է և Պատրիարք, ոչ իրենց Պատրի-
արքութեան յայտի և ոչ Ժողովու-
րդու ինկն իր առաջին գրաւթեան
վերածելու դիւրութիւն, պարտու-
լեցան ի Կոստանդնուպոլսէն և Պատ-
րիարք յարգեալ Կապաքաղաքի ժու-
ղովցի Հրաժարեալ մէկ քանի տեղա-
ւոր աղանջի:

Գաղափարական Ժողովը աղէկ դի-
տելք որ այն եկեղեցականներն իրենց
օգտին և շահուն միայն կ'առաջեն ,
բայց ի՞նչ որ. առ ար ինքն օգնու-
թեան կարօտ էր : Նմանապէս այն
եկեղեցականներն ալ աղէկ էլ իրաւի
որ Գաղ. Ժողովը քանի ժամը օտանց
նորաստին ռբիշ քան ճէր , եթէ ոչ
թորինամը կ'արժանէ , որպէս զի աղ-
ղին բոլոր դարձերն իրենց ձեռ. քն
անցունեն. բայց ի՞նչ աղ. առ որ Պատ-
րիարքարանն դաժան ճանապարհն ի-
րենց ատ. և անանցիմ միայն կրնայ
բարաւիչ :

Այս երկու մարմիններն՝ օր նրա
շնչառակաւ իրարմէ կը տաքեցնին,
սկզբամբ միանալու հարկ տեսնել, այն
է ամեն միջոց ի դոքս դնելով կրօն-
մասնէ զիջարմանն, որպէս զի մին
կատարելարժութիւնն ու փոխմտնարդու-
թիւնն իր մէջ բաժնէն, միւսն ուլ աղ-
գարին սրտածնունդն ու գործերը:

Ասեմք կործնեցին թէ իրար դար-
ձիւք կրննէ, առանց դիմանալու, որ Բ-
րեւնք դորաւոր ձեռքի մը գործիք-
ներն էին ։ Բայց սրաջհեան, այս մեծ-
խաղն երեք միլիոն հայ մարդիքն
աչբին առջև ը պիտի խաղալին , ա-
նար աչբը չլացնող և զոյն խաղող
վարպետ դերասանի մը պէտք ունէին,
որպէս զի թէ՛ հրատարակին վրայ
ձայն ունենայ և թէ՛ երեսփոխանու-
թեան մէջ ։ Հրատարակին վրայ , որ-
պէս զի մարդիկ գը ողոր մը պէս
խորթ ու լինայնէ՝ և րեսփոխանու-
թեան մէջ , որպէս զի գաւ նիւթէ
և արաւսիտում մըէ ։ Այս գիրքը
կատարելու չստի յորմարութիւն ու-
նէր Օրտդիր , ստտի զայն բռնեցին ։

Որպէջիր այդ մարմիններուն նրա
պատանի աղէկ դիտէր, ինչպէս որ
գիւրը հաստատակցինք բուն խոի եր
խօսքերով՝ բայց որովհետեւ ինքը
որտեղ անկաւուն համեմատ կողմ
չարժէր, այս անգամ ալ պարագանե-
րուն սկսաւ հետեիլ։ Գոխադ արձու-
բալ տնոնք ալ գլտէին որ Որտեղիք
սկզբունք չունի, բայց քանի որ ան-
խիղճ և դժնեայ դարձ մը ի գլտի
պիտի հանէին, հարկաւ անխիղճ և
դժնեայ լինելի մի կրնայ պէտք էր,
և այս տեսլականերով վերագաւառեալ
լինելով մը չէին կրնար գանիլ բայց յՈ-
րտեղիք։

Այս յիտազ խնկարն խմբակն իր
մէջ ներդաշնակ միաւթիւն մը գոյա-
ջնեւելով գէթ այդ մնախն, սկսու ա-
մեն մեքենայութիւն նիւթել, ումն
միջոց ի դարձ դնել, բայց ի դուր-
կնդ հ. ժողովոյ կէտք նկատն անոր չոր
գիտաւարութիւնը խաղաղապէս 3
— 1000 էն ուսելու ժողովուրդեան մա-
ռաջ, զոր սպարդ շէշ կանանանն
կրտսէիւն է. Զգիշեանք :

Այս տեսակ տնձինք՝ էնչ չորիք,
էնչ գրպորտաւիւն, էնչ սաւափօտ-
ւիւն է. էնչ բոնաւիւն որ գործած
են, միշտ յանուն Խաչմանադ-
րաւիւն է. յանուն Ազգէն գործի-
ւորաւիւն են, ինչ է Խաչմանադ-
րաւիւնն աւ Ազգն իրենց անուննէն:

